

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemane za celo leto 3 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 75 kr. in za četrt leta 90 kr., po — pošti prejemane pa za celo leto 4 gld., za pol leta 2 gld. in za četrt leta 1 gld. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 40 kr. Naročnino prejema upravništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (instate) vzprejmlje upravništvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 8 kr., za dvakrat 12 kr., za trikrat 15 kr. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

V Ljubljani 5. oktobra 1894.

Politiški oddelek.

Shod zaupnih mož.

Pripravlja se v Ljubljani shod zaupnih mož iz vsega slovenskega naroda, da se posvetuje, kakšne politike se je našemu narodu držati v bližnji prihodnjosti. Na ta shod se snidejo možje, kateri se v dejanji drže že starega narodnega programa, vse za vero, dom, cesarja.

Ugovarjati se ne da, da je tak shod zlasti v sedanjem času potreben, ko so razmere tako daleč prišle, da naši poslanci na Dunaji podpirajo že nasprotnike naše vere in narodnosti. Tukaj je pač potreba, da zaupniki slovenskega naroda dobro stvar preudarijo in se izreko, je li po njih mnenji taka politika prava, je li upati, da bi peljala do kakega dobrega smotra, ali je pa obsodbe vredna. Pri tem se pa seveda ne bode jim ozirati na kake osebe ali kakšne druge morebitne zasluge poslancev, kajti kam bi prišli, ko bi hoteli svojo politiko uravnati po tacihih zaslugah. Mi priznamo, da je morda marsikaki mož stare nemškutarske garde imel gospodarske zasluge za dežele, ali vendar bi ga noben Slovenec ne mogel voliti, ali pa volilcem priporočati. Ravno tako tudi sedaj ne gre, da bi morda kakemu poslancu zaradi gospodarskih zaslug gledali skczi prstu, ako hodi v narodnem oziru po napačnih potih. Sploh se od več strani sedaj posebno naglaša nekako gospodarska in lokalna politika. Mi nimamo nič proti temu, da se gleda na gospodarske potrebe in smo to stališče branili ob svojem času proti nekemu slovenskem načrtu z vso odločnostjo in ga zagovarjamo še danes.

Odločno pa moramo biti proti temu, če se hoče z narodnogospodarsko ali socialno politiko odrivati naše narodno vprašanje. To je metoda, katero smo prejšnje čase večkrat videli pri naših nemškutarjih. Tudi ne zadošča, da je kdo katoličan, temveč treba je, da je tudi narodnjak. Mi nismo tega mnenja, da iz tega, da je kdo dober katoličan, že sledi, da je tudi pravičen v narodnem

oziru. V teoriji bi morda utegnili biti tako, ali skušnja v političnem življenji kaže, da se v tem oziru praksa ne vjema s teorijo. Sploh marsikje pri nas zavladuje neka narodna mlačnost, kar smo videli baš pri vprašanji o uličnih napisih v Ljubljani. Drugače pač ne moremo si tolmačiti tolikega potegovanja, da ostanejo dvojezični napisi po ljubljanskih mestnih ulicah. Le pomislimo, koliko se je že ugovarjalo temu, če so Nemci popačili slovensko ime kake vasi, ali Tirnau in podobna ulična imena po ljubljanskih uličnih vogalih so ravno take spake, v katere Slovenci ne moremo privoliti.

Sploh se pa goji nekaka lokalna politika. Tako se hoče kmètom dopovedati, da zanje nima nobenega pomena, kakšni ulični napisi so v Ljubljani. Po tej teoriji se bi tudi Kranjci ne smeli brigati za šole na Koroškem, ali pa v Trstu. Za nas in naše otroke tudi te šole nimajo neposrednjega pomena. Po tej teoriji bi kmalu prav malo ostalo od našega narodnega programa. Rekli bi to nima pomena za tega, to ne za onega. Sploh pa taka politika preveč cepi moči, ker ima premalo interese vsega naroda pred očmi.

Pri tacihih razmerah je vsekako potrebno, da se snide shod slovenskih rodoljubov v Ljubljani, da določi podrobneje stališče k tekočim vprašanjem. Nasprotnik temu shodu more biti le tisti, kateri se boji, da bi se zopet bolj ne poživila narodna zavezt in ne uveljavila politika pokojnega dr. Bleiweisa, kateri v narodnih ozirih do zadnjega ni poznal nobene prizanesljivosti.

Da bode pa shod slovenskih zaupnih mož, se pa morajo povabiti slovenski rodoljubi sploh, če se tudi popolnoma ne vjemajo o vseh vprašanjih. Na shodu se bodo mej sabo sporazumeli in zjedini. Pravi rodoljub bode že prišel na shod, seveda tistim, katerem je narodnost že malo zoprna, pa ne bode. Na shodu se bodo pa morali v poštevi jemati skupni narodni interesi in sploh kar vse slovenske stranke še veže, ne pa tisto, kar jih razdružuje. Tako je mogoče, da se dobi podlaga za skupno delovanje, ki je dandanes potrebnejše, nego je bilo kadar si bodi. Če bomo v sedanjem času razcepljeni, bodo

od tega imeli že nemškutarji dobiček, ki že sedaj zaradi našega domačega razpora ponosno vzdigujejo glave in že največ odločujejo v deželnem zboru in odboru gotovo ne našemu narodu v korist. Sedanji čas je resen. V kratkih letih pričakovati je velikih premen v Avstriji. Volilni red se bode razširil in še marsikaj družega se bode premenilo. Potrebno je pa, da mi Slovenci vplivamo po svoji moči na te premembe, da se ne izvrše nam v škodo. To je pa le mogoče, ako bodemo jedini. Na druge, zlasti na nemške konservativce in pa krščanske socialiste se tudi ne smemo preveč zanašati, kajti oni imajo svoje nazore in svoje potrebe. Nas bodo vselej le toliko podpirali, kolikor bodo nas potrebovali in ozirali se bodo gotovo veliko bolj na nas, ako bodemo jedini.

Za to pa mi z veseljem pozdravljamo ta shod, ker se nadejamo, da bode pogladil ta shod kot k bližanje vseh narodnomislečih mož in pokazal, da je skupno delovanje mogoče, ako se držimo trdno narodnega programa. Seveda tistih, ki hočejo boj za vsako ceno, tistih gotovo tudi ta shod ne bode spravil. Kdor hoče boj, bode povod zanj tudi našel. Tudi pri družih narodih so bili taki ljudje, ali so se jih srečno otresli in nadejamo se, da se jih otrese tudi narod slovenski, posebno ker se nadejamo, da jih ni veliko, ker večini slovenskih politikov je še vedno blagor in napredek narodov na srci.

Politični pregled.

Iz delegacij. — V posebnem odseku ogerske delegacije je razložil minister Kallay, da se v Bosni in Hercegovini šole jako množe. Prebivalstvo pošilja otroke rado v šolo. Za bosenske dijake se je osnovalo več štipendij, da lahko tudi študirajo zunaj dežele. Po dovršenih študijah jih pa radi vsprejajo v javno službo. Vlada mnogo stori za povzdigo živinoreje v Bosni in Hercegovini. Skrbi, da se uvajajo dobra plemena. Potrebno je, da se Bosna zveže s Spletom po železnici, za kar se minister jako prizadeva. V javne službe v Bosni se vsprejemajo tudi Madjari. Finančni ravnatelj in njegov namestnik sta Madjara. Da ni več Ogrov mej bosenskimi uradniki, temu je uzrok to, da ni sposobnih kompetentov, ki bi se hoteli priučiti tudi deželni jezik. V ponedeljek se je v odseku avstrijske in v torek v odseku ogerske delegacije razpravljalo o budgetu vnanjih stvari. Minister je zopet podal nekaj pojasnil o vnanji politiki. Novega ni nič posebnega več povedal. Proti dvema mladočeškima govornikoma je zopet zagovarjal trodržavno zvezo. Pri Mladočehih se je pa tudi v delegaciji videlo, da se še niso ničesa naučili. Sukali so se zopet vedno okrog češkega državnega prava, da si bi že davno morali spoznati, da ni pri sedanjih razmerah najmanjšega upanja, da bi se v tem oziru dalo kaj doseči. Kaftan je dokazoval, da bi Avstriji ne bilo treba toliko vojakov, da ni v trodržavni zvezi, ker bi se jej potem ne bilo treba bati Rusije in Francije in da trodržavna zveza koristi jedino Italiji. Na pritožbo zastran premajhnega števila Čehov v konzulski službi je odgovoril Kalnoky, da Čehi premalo pohajajo v orjentalno akademijo. Sicer bode pa on že gledal, kolikor bode moč, da se nastavijo češčine večji uradniki, kjer bode videl, da je to potreba. O balkanskih zadevah je minister vnanjih stvari zopet zagotavljal, da se Avstrija ne vtiče v notranje razmere Srbije in Bolgarije in jima le želi, da se samostojno razvijata na podlagi berolinske pogodbe.

Konservativci in vojni minister. — Nekateri konservativni listi grozno zabavljajo proti vojnemu ministru, ki je na vprašanja Freuensfeldova zastran premeščenja vojaškega kurata Wagnerja iz Inomosta v Bosno, ker ni hotel pokopati v dvoboju ubitega zdravnika Wagnerja, odgovoril da je premeščenje jedino stvar vojne uprave, in da se premeščenje ne sme smatrati za kazen. Konservativci so upali, da bode minister jim dal vsaj malo lepši odgovor in ne bode rekel naravnost, to vam takorekoč ni nič mari. Nekateri konservativni listi prete, da bodo konservativci dali ministru pravi odgovor ali vojni minister že ve, da se mu mož, ki so v koaliciji ni bati. Vsa stvar se bode kmalu lepo pozabila.

Shod vzhodnočeških kmetov je bil dne 28. t. m. v Kraljevem Gradci. Posvetoval se je mej drugim tudi o volilni reformi. Razprava o tem predmetu bila je burna. Mnogi kmetje so napadali Mladočeha, ker so za občno volilno pravico, ki bode škodovala kmetom. Dva mladočeška poslanca sta pa z vso odločnostjo zagovarjala občno volilno pravico, za katero se je naposled shod izrekel z majhno večino. Silno veliko udeležencev se je pa odtegnilo glasovanju o tej stvari. Nekateri niso vedeli, kako bi glasovali, drugim se je pa stvar zdela premalo važna za kmeta. Zaradi tega po sklepu tega shoda ne smemo baš prevelikega pomena pripisovati, kajti nikakor ni pokazal jasno mišljenja češkega kmeta.

Koalicija na Moravskem. — Moravski češki poslanci v državnem zboru so se izrekli proti koaliciji. To pa ni dalo mirno spati nekaterim prijateljem koalicije. Jeli so snovati nekako katoliško stranko, katera naj bi izpodkopala tla vladnim zastopnikom. Najprej se je nameraval izkoristiti katoliški shod za koalicijo, kar se pa ni povsem posrečilo. „Hlas“ je odločno za koalicijo in nekateri duhovniki, zlasti dek dr. Srdecky, priporočajo po shodih vladno politiko. To izvira največ le iz nasprotja do Staročehov, ki ne marajo plesati, kakor godejo nekateri na novo nastopajoči politiki. To rovanje proti narodni stranki je pač le vladi in nemškimi liberalcem v korist.

Civilnopravdni red. — V odseku za civilnopravdni red predlagal je Mladočeh dr. Dyk, naj bodo v prepirnih stvareh vsi jeziki jednakopravni, bodi že v občevanji s strankami, bodi že v notranjem službenem poslovanji. Ta predlog podpiral je tudi slovenski poslanec pl. Globočnik.

Madjarska liga. — V Budimpešti so sklenili, da osnujejo posebno madjarsko kulturno ligo, katera bode delovala proti rumunski kulturni ligi. Pred vsem bode ta liga izdajala list v 14 jezikih, v katerem bode dokazovala, da se na Ogorskem nobeni narodnosti ne godi krivica. Ta list, ki se bode imenoval „Magyar kultura“ bode tudi svetu kazal veliko madjarsko kulturo. Ta list bode podpirala ogerska vlada.

Ogerska gosposka zbornica ima ta teden razprave o proticerkvenih predlogih. Razprave so precej burne, ali naposled pa najbrž obvelja vladna volja. Najtežje je z zakonom o ravnopravnosti židov, ker imajo proti njemu tudi protestantje utemeljene pomisleke. Boje se namreč, da naposled dobe v roke vso moč židje na Ogorskem in bodo v gospodarskem oziru vse hoteli podjarmiti. Vlada pa baš temu zakonu največjo važnost pripisuje. Učni minister je že v odseku naglašal veliko zaslugo židov za povzdigo kulture na Ogorskem. Minister pač vé, zakaj hvali žide. Na njih denarno moč opira se vsa sedanja vladna moč na Ogorskem.

Nemčija in Poljska. — Povodom neke večje deputacije mudeče se s Poznanskega pri Bismarcku je ta omenil z jako ostrimi besedami stermljenja Poljakov po zopetni obnovitvi lastnega kraljestva. Rekel je mej drugim, da bi zoopetna ustanovitev poljskega kraljestva bila v večjo nevarnost Nemčiji nego je Rusija. S tem je dal razumeti poznanjskim Nemcem in sploh voditeljem Nemčije, da naj strogo pazijo na djanja in nehanja poznanjskih Poljakov in naj te zatirajo, da se ne povzdignejo do prevelike samostalnosti. Poljakom v Nem-